

SUVANNON SEUTU

Lottapiirikurssi Sakkolan valistustalolla 2.11.1931. Kuva on Anna Kaasalaisen albumista. Lotta Svärd-järjestön perustamisesta on kulunut 80 vuotta.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 2 • 2001

MAALISKUU

Monta Karjalaa
SIVU 3

Suomensukuisia
tapaamassa
SIVUT 8-9

Mannen menetetty
markka
SIVU 10

Myllö muistelee
SIVUT 14-15

TOIMITUKSEN TUOLI

Kevättä kohti

Kevättä kohti mennään taas kovaa vauhtia.

Parhaillaan odotellaan päätöksiä siitä, liittyvätkö metsäpirttiläiset juttuihin mukaan Suvannon Seutuun. Kiihtos jo tähänastisista antimistamme Suvannon Seudun sivuille!

Sakkola-museo Lempäälässä, Kuokalan museoraitilla on vielä talvihoroksessa, mutta muistakaahan vieraila nettimuseossa Sakkolan omilla internet-sivuilla.

Osoite on www.sakkola.fi

Muistakaa myös kirjoittaa ja tehdä yhdessä luettua pitäjälehteämme! Seuraava lehti ilmestyy ennen äitienpäivää.

- MRT

**Sakkolan Kirkonkylän
Nuorisoseura ry:n
VUOSIKOKOUS
pidetään
sunnuntaina 1. päivänä
huhtikuuta 2001 klo 14.
Kalervo Jääskeläisellä,
Keskuskatu 2,
Haikka, Pirkkala.
Esillä sääntöjen
määräämät asiat.
Johtokunta
kokoontuu klo 13.**

Tervetuloa!

Johtokunta

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Laura Pitkänen täytti 90 vuotta 18.1.2001. Hän syntyi Sakkolan Kaarnajoen kylässä maanviljelijäpariskunta Tuomas ja Marja Nallin 12-henki-sen perheen neljänneksi vanhimpana lapsena. Hän kävi kansakoulun ja opiskeli ompelemista. Hän harrasti näyttelemistä ja kuorolaulua.

Laura avioitui kotikylästä tutun Toivo Pitkäsen (kuoli 22.12.1998, Suvannon Seutu 2/99) kanssa talvisodan aikana. Pitkäset päätyivät evakkoon Vilpulaan, jonka Elämäntaipaleen kylästä he hankkivat Särkinen -nimisen pientilan vähän sotien jälkeen. Heille syntyi neljä tytärtä. Pitkäset ahersivat

75 vuotta täytti 6.2.2001 Laila Huuska, omaasukua Rastas, Kangasalla. Hän on syntynyt Sakkolan Riiskassa.

50 vuotta täytti 12.2.2001 isännöitsijä Martti Huuska, syntynyt Punkalaitumella, nykyinen kotipaikka Lohja. Hänen isänsä Kaarlo Huuska on Sakkolan Röykkylästä. Äiti ja poika viettivät yhteistä juhlaa Kangasalla (kuvasa).

perheensä hyväksi maata viljellen ja kotieläimiä hoitaen 1970-luvun lopulle, eläkkeelle siirtymiseensä saakka.

Koko ikänsä Laura Pitkänen teki tunnollisesti maatalon emännän työtä ja hankki tarpeellisen siivun leivästä myös kädentaidoillaan, ompelemalla vaatteita lähiympäristön ihmisille. Itselfellen hän oli tehnyt jo Karjalassa mm. kansallispuvun; kutonut siihen ensin kankaat ja ommellut ne puvuksi.

Työtä pelkäämätön ja aina niin elämäniloinen pariskunta joutui viimein taipumaan vanhuuden edessä 1990-luvun puolivälissä ja muuttamaan vielä kerran kodistaan, nyt kunnan kustaan lähelle palveluja.

Laura Pitkänen jäi yksin yli kaksi vuotta sitten, ja sen jälkeen hänen kuntosensa on heikentynyt huomattavasti. Hän asuu nykyään Vilppulan vanhainkodissa, Punatulkussa, ja kykenee keskustelemaan ja liikkumaan enää hyvin rajoitetusti. Lapset perheineen käyvät katsomassa häntä lähes päivittäin.

Mika Rastas

80 vuotta täytti 23.2.2001 Siiri Kyllikki Nieminen, os. Hännikäinen. Hän on syntynyt 1921 Sakkolan Lurpassa.

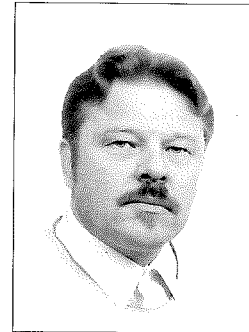
85 vuotta täytti 25.2.2001 Väinö Rämö Tampereella. Hänen kotipaikkansa oli Sakkolassa Kiviniemen Saviojalla.

PAUKUN PALSTA

Monta Karjalaa

Viime vuosina käydyissä Karjala -keskusteluissa on ilmenyt väärinkäsityksiä siitä, mitä Karjalaa milloinkin tarkoitetaan.

Me suomalaiset ja sakkolalaiset käytämme melko väljästi Karjala -nimitystä, sillä meille Karjala tarkoittaa lähinnä Karjalankannasta ja yleensäkin Neuvostoliitolle 1944 pakkoluovutettua Suomen osaa. Näin ei asiaa välttämättä Venäjällä ja Venäjän tiedotusvälineissä ymmärretä. Usein venäläiset ymmärtävät asian tietämättään tai tahallisesti niin, että me esitämme heille Karjalan tasavallan liittämistä Suomeen.

Vanhan neuvostoliittolaisen historiakäsityksen mukaan Suomen ja Neuvostoliiton välinen sota alkoi siitä, kun Suomi hyökkäsi Neuvostoliittoon kesällä 1941 yhdessä Saksan kanssa. He mielellään unohtavat sen, että vähän aikaisemmin he olivat pakottaneet Suomen suostumaan Talvisodan rauhaan ja anastaneet Suomelta suuren osan Karjalan maakuntaa.

Tietääkseni mikään järjestö tai edes yksityinen henkilö ei ole julkisesti esittänyt Karjalan tasavallan liittämistä Suomeen, vaikka siellä olikin suomalainen miehityshallinto jatkosodan aikana. Karjalan tasavaltaa ei tuolloinkaan virallisesti liitetty Suomeen. Neuvostoliitto kuitenkin teki toisin ja liitti Suomelta Talvisodassa ja myöhemmin Jatkosodassa anastamansa alueet Neuvostotasavaltojen liittoon. Näin ollen, jos joku esittää pakkoluovutettuja alueita palautettavaksi niin kyseessä

sä ovat ainoastaan ne alueet, jotka ovat virallisesti olleet Suomen valtakunnan yhteydessä.

Venäläisille Karjalan tasavalta saatetaan nykyisin merkitä ainoaa Karjalaa, sillä Karjalankannas kuuluu Leningradin alueeseen eikä siellä montaa karjalaista edes asu. Monille venäläisille historian tosiasiat ovat neuvostoaikana päässeet hämärtyämään. Tästä syystä on ymmärrettävää, että väärinkäsityksiä saattaa syntyä.

Mikä sitten on Karjala? Karjala on maantieteellinen alue, joka nykyisin sijaitsee Suomen ja Venäjän alueella. Alueella on ikimuistoisista ajoista saakka asunut Suomen sukuisia kansoja, vaikka se on valtiollisesti kuulunut vähintäänkin kahden valtakunnan alaisuuteen. Karjala on aina ollut kahden valtakunnan ja kahden kirkkokunnan taistelulenttänä.

Maantieteellisesti Karjalaan kuuluu alue, joka kaakossa rajoittuu Inkerinmaahan ja nykyiseen Pietarin kaupunkiin. Täältä raja kulkee Laatokan itärantaa Syväri -joelle ja sen itäpuolitse edelleen Ääniselle ja Vienanmerelle. Pohjoisessa alue rajoittuu Kuolan niemimaahan ja Sallan korkeudelta raja kääntyy etelään seuraillen nykyisen Suomen ja Venäjän välistä rajaa aina Iisalmen korkeudelle saakka, missä raja kääntyy jyrkästi länteen. Täältä Karjalan alueen raja kulkee Savon maakunnan rajaa seuraillen aina Kymijöelle ja Suomenlahdelle saakka.

Karjalan alue jakautuu hyvin monella tavalla osiin. Pähkinäsaaren rauhassa 1323 Karjalan alue jaettiin ensimmäisen kerran Ruotsin ja Novgorodin / Venäjän kesken. Näin ollen puhutaan Suomen Karjalasta ja Venäjän Karjalasta. Tämäkin nimitys on aika tavalla häilyvä riippuen siitä, mistä ajanjaksoista on kysymys.

Itse mielelläni nimitän Venäjän Karjalaksi sitä aluetta, joka ei ole koskaan kuulunut Suomen valtakuntaan, siis lähinnä Vienan ja Aunuksen alue. Suomen Karjalalla taas tarkoitan sitä Karjalaa, joka kuului Suomeen silloin, kun Suomi sai autonomisen alueen statuksen Venäjän valtakunnan yhteydessä

1809-1812 ja joka alue kuului Suomeen silloin, kun Lenin ja Neuvostovenäjän silloinen hallinto hyväksyivät Suomen itsenäisyyden uudenvuoden yönä 1917-1918. Nykyisellä Suomen Karjalalla taas tarkoitan sitä Karjalan aluetta, joka nykyään kuuluu Suomeen.

Karjalan tasavalta käsittää Itä-Karjalan, Aunuksen ja Vienan Karjalan alueet. Tämä alue sai Neuvostoliiton synnyessä autonomisen aseman Venäjän neuvostotasavallan yhteydessä. Tosin autonomialla ei ollut kovin suurta merkitystä neuvostoaikana.

Karjalankannaksella tarkoitetaan Suomenlahden ja Laatokan välistä kannasta. Karjalankannas jakaantuu kahteen osaan, Itä-Kannakseen ja Länsi-Kannakseen. Itä-Kannaksen suurin keskus oli ja on Käkisalmi. Länsi-Kannaksen keskus puolestaan on Viipuri.

Laatokan Karjalalla tarkoitetaan Laatokan pohjoispuolella olevaa Karjalan osaa, joka kuului ennen Talvisotaa Suomeen ja joka nykyään kuuluu Karjalan tasavaltaan. Tämän alueen keskus on Sortavala. Laatokan Karjalan ja Karjalan tasavallan rajan pinnassa oleita alueita kutsuttiin Raja-Karjalaksi.

Suomen puoleinen Karjala jaetaan Etelä- ja Pohjois-Karjalaan. Pohjois-Karjalan keskus on Joensuu ja Etelä-Karjalan keskuksena toimii nykyisin Lappeenranta.

Lisäksi on vielä Tverin Karjala, joka muodostui 1600 -luvun alussa lähes 1000 kilometrin päähän Karjalasta nykyisen Kalininin alueelle lähelle Volga -jokea. Tveriin asukkaat siirtyivät Venäjän hallinnassa olleelta Karjalan alueelta siinä vaiheessa, kun Ruotsi liitti nämä alueet valtakuntaansa Stolbovan rauhassa vuonna 1617.

Meidän on syytä miettiä, mitä Karjalaa milloinkin tarkoitamme, kun puhumme Karjalasta ja karjalaisuudesta. Emmehän me halua saada aikaan mitään väärinkäsityksiä.

Hannu J. Paukku

Sakkola Säätiön

valtuuskunnan puheenjohtaja

e-mail:

hannu.paukku@punkalaidun.fi

KUOLLEITA

Nestori Kurki oli syntynyt 21.3.1917 Sakkolassa. Hänet siunattiin Nokian kirkossa 17.2.2001. Nestori oli tuonut siunaushiekkansa synnyinseudultaan, jossa hän silloin tällöin kävi.

Sodan jälkeen monivaiheiden evakomatkan jälkeen hän päätyi asumaan Oriveden kautta Nokialle.

Nestori, tai Nesu, niin kuin me kaikki häntä kutuimme, oli viimeinen Kurjen suvun rakentajaveljeksistä.

Nokialla ollessaan hän työskenteli kumitehtaan rakennusosastolla erilaisissa ammattitöissä.

Urheilu- ja musiikki olivat hänen sydäntään lähellä. Hän pelasi nuorempana jalkapalloa ja oli kaikkien tuntema, pettämätön keskushyökkääjä.

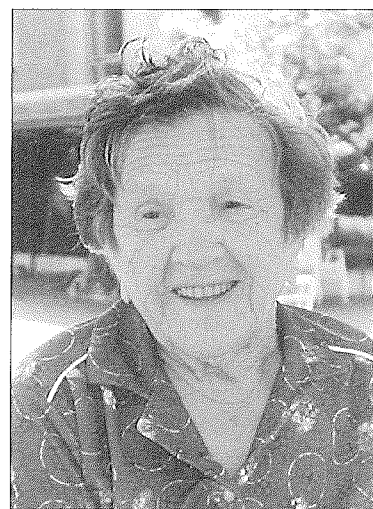
Myöhemmin hän oli intohimoinen penkkiurheilun ystävä.

Välillä joskus näppäili haitaristaan melisävelmiä, rauhallinen ja hyvä ihminen.

Eläkepäiviään hän vietti sisarensa kanssa Nokialla. Lämminhenkistä muistohetkeä vietimme läheisten kanssa Koskenmäen seurakuntatalolla. Kiitos Ristolle muisteluista lapsuusajoilta ja Antille kauniista musiikista.

Taas on yksi evakomatka päättynyt. Nesua muistaen

Selma

Ester Maria Lautarinne syntyi Karjalassa Metsäpirtissä 24.11.1902. Maa-ilmä ja elämä silloin oli täysin erilaista nykypäivään verrattuna. Vuosisata oli juuri vaihtunut ja Suomea hallitsi Venäjän tsaari. Mummu muisti, että lehdistä oli kirjoitettu juttuja Titanic-laiivan uppoamisesta ja Zeppelinin ilma-laivasta. Suomi itsenäistyi ja ensimmäisen kosketuksen sotaan hän sai, kun Euroopassa raivosi ensimmäinen maailmansota. Veljessota toi taistelun ja surun ihan lähelle.

Sodan jälkeen alkoi itsenäisen Suomen rakentaminen. Mummu perusti perheen naapurinpojan Yrjön kanssa. Antti, Olavi, Veikko ja Kaija syntyivät. Kodin rakentamisen ja maanviljelyn Karjalassa keskeytti sota. Aviomies kaatui ja perheen oli lähdettävä kotoaan evakkoon, kaksikin kertaa. Elämä oli taas aloitettava alusta. Evakkomat-

80-vuotias Tauno Kuparinen, syntynyt Sakkolan Lapinlahdella, kuoli 15.2.2001 Punkalaitumella.

Tanelle
Muutettava oli,
kun tuli lumi,
marraskuu.
Muutettava on,
kun lumi on ja lähdit,
helmikuu.
Elämän laeissa
moni muuttuva on,
ystävyyks, rakkaus
ei koskaan se
muuttumaton.

Niilo Naskali

ka päättyi Kangasalan asemalle.

Muistan mummun lukemassa lehteä sisarensa Ainon silmälasit päässä ja iso suurennuslasi kädessä. Sunnuntaisin kuunneltiin radiosta jumalanpalvelus ja usein radiouutisia. Mummu oli ammattitaitoinen ompelija ja osasi tehdä kylän makeimmat ja punteistaan leveimmät housut.

Mummua kaipasi aina lapsiaan, lastenlapsiaan, lastenlastenlapsiaan, sukulaisiaan ja ystäviään. Hänen suurimpia ilojaan oli karjalainen vieraanvaraisuus. Ne itse leivotut hiivaleivät, kakut, pullat ja varsinkin pyöreät perunapiirakat ja ohuet riisipiirakat. Mumulta löytyi aina tarjottavaa ja ruokaa yllätysvieraillekin.

Korkeasta iästään huolimatta hänellä säilyi ajatus skarppina, terveys hyvänä ja huumorintaju tallella. Mummulle pystyi aina kertomaan asioistaan, niin hyvistä kuin huonoista.

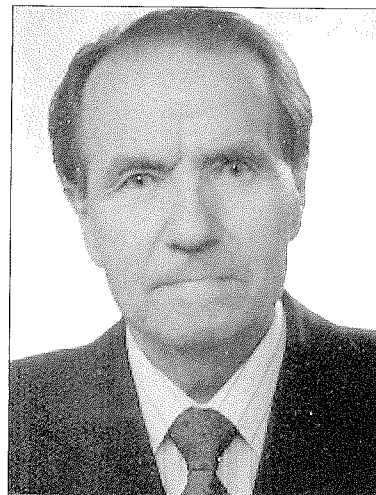
Mummun mukana päättyi yksi kokonainen ajanjakso, vuosisata, kokonainen vuosituhat.

Olen onnellinen, että mummulle ei jäänyt mitään sanomatta. Tiedän, että maanpäällisillä ansioilla mummini sai loistavan paikan tuolla ylhäällä tähtien ja auringon joukossa.

Timo Lautarinne

Veikko Olavi Häsa, syntynyt 22.7.1912 Pyhäjärvellä, kuoli 4.2.2001. Hänet siunattiin lähiomaisten läsnäollessa Kalvolan Iitalassa. Kotikylänsä Sakkolassa oli Sipilänmäki.

Usko T. Koiranen, syntynyt 22.10.1921, kuoli 18.11.2000.

Isäni Usko Tuomas Koiranen syntyi Sakkolan Haitermaan kylässä vanhempiensa Juho ja Eliisa Koirasen kolmanneksi lapseksi. Sakkolan ohella myös koulukaupunki Käkisalmi säilyi hänen muistoissaan aina viime syksynä tapahtuneeseen kuolemaan asti. Hän toimi yli 40 vuotta kunnallisissa tehtävissä, niistä pisimpään Sääksmäen kunnanjohtajana.

Jo vaarini Juho Koiranen oli ollut Sakkolassa kunnankirjuri. Isä aloitteli omaa kunnallista uraansa jo 19-vuotiaana, ennen varusmiespalvelustaan, toimimalla Äänekosken maalauskunnassa toimistoapulaisena.

Kahden vuoden varusmiespalvelus tarkoitti osallistumista jatkosotaan, ja se jatkui vielä sotapalveluksella toista vuotta. Sodassa saatu polvivamma teki isästä 30 prosentin sotainvalidin. Ammatillisiin opintoihinsa hän pääsi vasta sotien jälkeen.

Työtehtävät veivät isäni Jäppilän ja Muhoksen kunnankirjuriksi vuosiksi 1945-50. Noihin vuosiin ajoittuivat hänellä myös avioituminen, 1946, oman kodin perustaminen ja ensimmäisten lasten syntyminen.

Helmikuussa 1950 perheemme muutti Hämeeseen, Sääksmäkeen, jossa isä toimi aluksi kunnansihteerinä. Vuonna 1955 hänet valittiin yksimielisellä päätöksellä Sääksmäen kunnanjohtajaksi.

Tässä virassa hän jatkoi aina siihen saakka, kun Sääksmäen kunta liitettiin Valkeakosken kaupunkiin vuoden 1972 lopussa. Isä oli toisin sanoen Sääksmäen ensimmäinen ja viimeinen kunnanjohtaja. Vuosina 1973-84 hän oli Valkeakosken kaupungin II kaupunginsihteerinä ja asui viimeiset 16 eläkevuottaan Valkeakoskella.

Vaikka isäni toimi kunnallisissa tehtävissä, hän ei halunnut toimia puoluepolitiikassa. Hän tahtoi omien sanojensa mukaan "hoitaa kunnan ja kuntalaisten asioita ja jättää politikoinnin muille".

Epäpoliittisia yhteiskunnallisia luottamustehtäviä hän hoiti vastuullisesti joko virkaan liittyvinä sivutoimina tai antamalla vapaa-aikoinaan osaamista niiden järjestöjen ja toimintojen hyväksi, joihin hän tunsikin sisimmässään vetoa. Tällaisia olivat mm. kotiseutuyhdistys, sotainvalidit, seurakunta ja kirkkokuoro.

Isäni ja äitini saivat elää yli 54 vuotta hyvää yhteistä avioliittoa. Vakavien sairauksien keskellä he oppivat kantamaan suurta huolta toinen toistensa hyvinvoinnista ja auttamisesta.

Kasvattajana isä oli esimerkillinen meille kolmelle pojalleen ja meidän perheillemme. Isän temperamenttia perhe-työelämässä luonnehtivat sanat: harkitsevuus, sovinnollisuus, lupsakkuus, kiitollisuus ja empaattisuus, myötäelämisen taito.

Kun vakava sairaus sai hänet viime vuosina ja kuukausina kovasti toivomaan sitä, että hän pääsisi nukkumaan pois, hän tahtoi hiljaisia hautajaisia ja viimeiseksi lepopaikakseen sukuhauდან Lempäälän kirkkomaalla.

Tämä pyyntö täyttyi sunnuntaina 10.12.2000, kun hänen arkkunsa laskettiin isänsä, äitinsä ja sisarensa tommajojen rinnalle.

Siunaus oli tapahtunut päivää aiemmin Sääksmäen kirkossa, ja muistotilaisuus pidettiin tuolloin läheisten kesken Sääksmäki-talolla – isälle tutuksi ja rakkaaksi käyneessä ympäristössä.

Matti Koiranen

Hellin Maria Mäkelä, os. Kallonen, siunattiin haudan lepoon Juupajoen kirkossa 23.12.2000.

Hän oli syntynyt Sakkolan Lapinlahdessa 22.6.1923 Juho Kallosen, Sepälän Jussin, vanhimpana lapsena.

Avioliitto Väinö Mäkelän kanssa 1945 toi hänet Hellinin Juupajolle maatilana emännäksi.

Tilan työt olivat hänelle tuttuja jo lapsuusiästä lähtien äidin varhaisen kuoleman jälkeen.

Puuhaa ja kiirettä riitti myös avioliittovuosina tyttären ja viiden pojan tarmokkaana ja huolehtivana äitinä. Osallistuvana ja kantaa ottavana henkilönä hän tuli tunnetuksi myös monissa uuden kotipaikkakuntansa yhteisissä toiminnoissa.

Puolison varhaisen kuoleman jälkeen elämään toi sisältöä hyvin menestyneiden lasten ja heidän perheidensä vaiheiden seuraaminen ja niissä mukana eläminen.

Vainajaa jäivät lähinnä kaipaamaan lapset perheineen kolmessa polvessa, sekä kaksi veljeä ja sisar.

—O.L.

Suruviestit,merkkipäivät yms. perheutiset julkaistaan jokaisessa Suvannon Seudun numerossa. Lähetä tiedot kirjeitse os. Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä

”Et sie lehmänrutjake tiiä,et myö ollaa mänös sottaa pakkoo”

Sakkolan Kiviniemessä syntynyt Maila Ilona Haajanen täytti 75 vuotta 17.1.1999. Vanhemmat olivat Matti ja Ida Ahonen. Sota katkaisi Mailan opinnot Käkisalmen lukiossa, mutta opinnot jatkuivat vuosina 1940-41 Haapamäellä.

-Virkaura silloisessa Posti- ja lennätinlaitoksessa kesti 40 vuotta alkaen asuinpaikassa Kolhossa. Hartolaan sijoituin vuonna 1945 asuen omakotitalossa, jossa puuhaa riittää kesällä sekä talvella, kertoo Maila Haajanen.

Harrastuksikseen hän mainitsee puutarhanhoidon, maalauksen, kirjoittelun ja liikunnan.

-Lähimmät omaiset ovat lapset ja lastenlapset, toteaa Haajanen lähettäneen terveisiä sukulaisille ja tuttavilleen.

Ohessa Maila Haajasen karjalanmurteella kirjoittamia muisteluksia sodan alkamisesta, evakkoon lähdöstä, matkasta ja uusista olosuhteista:

Mie ihmettelin, ko haastoit linnotustöistä ja sit alko sotilaita taloloihe asua, meilleki niitä riitti, parikymment miestä. Haastoit kertausharjoituksista YH:st. Kukka ei sanont sanna sota.

Mei pellonpinnarta kulki juna Rauteuun päi ja härkävaunu ovet ko olliit

auk, ni myö tytöt mäntii sotapojil vilkuttamaa. Hyö vilkutti vastaa, mut ihmeteltii ko kaikk olliit totisii. Ei hymyn häivääkää.

Sotilaita:

Mei tupa ol iltasil miehii täys ja jokapäivä paistettii heil pullaa, mitä söivät kahvin kans. Riispiirakka vehnäkuoree oli erittäi haluttuu.

Samat miehet tulliit joka ilt, kuka esitti taikatemppuloi, kerto vitsilöi ja toist soitittiit mei urkuharmoonii, mut kevytmusiikkii. Tahtoiti pittää mielialan korkial. Mie käin junal Käkisalmen koulus.

Hyökkäämättömyyssopimus:

Vaik Neuvostoliitto sano hyökkäämättömyyssopimuksen irti, niin upseerit haastoit issäin kanssa ulkon, jot ei se uskalla hyökätä koha pelottelloo. Mie kuulin ne puhheet ja joteki tul sellane olo, jot mikä täst tulloo.

Äitilt kysellessäin, jot mitä hää itköö tiskatessaa, ni hää sano sovan elkamistaeellisen itan, jot taitaa pittää lähtii kontont pois.

Juna:

Marraskuun 30. päivä olki sit se päivä, ko Isä Aurinkoine eli Stalin katso parraaks pistää meit karjalaist mieron-tiel. Myö koululaiset vartuttii junnaan Suvantolan seisakkeel kute enneki, mut ihako ukkone ois jyryst rajalpäi. Veturikulettaja pää pist ikkunast ulos ja sano meil, jot ryssä ampuu tykkilöil ja sota on alkant. Kiviniemen asemalle oli 2 km matka ja koululaiset komennettii heti kottii.

Samal tul Käkisalmenst päi sotilasjuna. Pojat hyppäsiit lauturil, asettiit pyssyt piiput ylläpäi ko viljakuhilat kekoloiks. Mie kysyin nuorelt sotilaalt, miks työ tänne tuletta. Ei myö saaha sannoo, oli vastaus. En miekää sanont, mitä kuulin sovan alkamisest.

Enneko mie kerkesin poistumaa asemalt, tuliki Petäjärvelt jo evakkojuna noi 1 km mittane. Veturi vet sitä raskaast ja toine työns peräst. Nähtyiäin sen osuman saaneen junan, sodan kauheus alkoi silhetkel järkyttämää. Ih-

misii oli etteiset ja raputki täys, eikä kaikilt olt ko yövaatteita ilma päällystakkiloi. Kuulu itkuu ja valitusta ko lapsetki heräsiit yösyvännä. Lottii ol junas sekä suojeluskuntalaisii auttamas matkalaisii. Paljo näky sidottui ihmisiin ja haavoittuneit. Noin 10-vuotias pientyttö kanto sylissää verentahrimaa kapalovauvua. Hää itki ja sano, jot äiti kuol ja täs on häne viikoikäne sis-kosa. Yks lotta otti heijät huollettavaksee.

Olin vissii järkytyksest sekasi, ko juoksin junarattaa pitki takasi kotihein sanomaa äitille, mitä mie kuulin ja näin.

Sota alko:

Pantii leipii uunii ko alko mahoton pauhina. Myö juostii ulos katsomaa ni lentokoneita lens korkial ja pommitloi tippu maaha ja järvee. Taivas leisku tulta ja rätis joka puolel niiko koko tähtitaivas ois tippunt. Lähel oleva ilmatorjunta patter puotti yhe konnee alas Suvantojärve pohjoispuolel.

Ryssäläis lentokoneet yrittiit saaha Kivinieme kosken siltoja poikki onnistumatta. Sotilaat sannoit, jot varustautukaa lähtemää jo iltasella, sillä vihollinen on hyökänt kaikil rajoil maal, ilmas ja merel. Määräys ol ottaa keral kahe viiko eväs.

Pakattii tavaroit:

Pantii vaneraskii leipää, voita, paistettuu läskii, sokurii ja kahviloi. Isä laitto aitaist ryynii pussii sekä raakaa lihhua ja vähä vehnäjuhoo. Mie kassasin koulukirjat ja valokuvat ommaa kassihein sekä piene korurasian, mut vetoketju ei sulkeutunt ja rasiaa ei löytynt määräpäähä tullessamme. Joku pitkäkyntine anasti sen ainoan arvoesineeni. Pöytäliina sissää ruttasin vaihtovaatteet jokahisel, nyytti oli valmis.

Hevone valjastettii ja laatikkoreki täytettii vähä olkiloil ja heinil. Naapuri nuoremäntä otettii matkaa piene poikaase kans. Vaimo oli raskaana ja mies sotahommissa. Ei heillä ollut omaa kyytipeliä. Kaikki oli lähtöä vaille val-

miiks pakattu, ihmiset rees ja nyytit mukaan, ni sotilas tulloo pyörä kans tuomaa lappuu, jot hevonen jätettävä armeija käyttöö. Vaik kui rukkoiliit armoo, jot mei sakki ei pysty kävelemää 20 km Sakkolan asemalle, koska Kiviniemes ei lastata evakkojunnii pommitukse tähe, ni ei auttant mikkää.

Isä sano, jot aamul saatta hevosen käyttöheinä. Hää lähtöö pyytämää naapuri vanhaisännän ajomieheks. Hevone tuuvua yötä myöte takasi. Se kelpas silkertaa.

Hyvästi koti:

Viimeine vilkaisu tuvan ovelta, hyvästi koti sekä siellä asuvat sotilaat. Annettii ohjeet karjan teurastuksesta, jonka homman sotilaat lupas tehdä enne pakenemista. Taputtelimme lemmiä itkua pidätellen ennen painumista synkkää yöh. Kaikki talot ol murheellise mustii koi mistää saant pilkottaa valoloi. Ikkunat ol peitettävä. Raudun suunnalla taivaalle heijastui aavemainen lepattava kuutamoo, joka oli palavien talojen loimotus. Vain neljä päivää lähtömme jälkeen oli talomme hiiltynyt kasa.

Kurjaa oli kulku rajankansan sekä karjan. Hevoset höyrysisivät, reenjalakset löivät tulta. Matkanteko oli hitaanaista. Ei sopint kettää sivuuttamamaa muuteko metsän kautta kiertämäl. Kerra myöki oltii ojapohjal ja pimiäs kahmittii tavaroita ja ihmisii rekkee takas.

Marssijärjestys ol sekalaine, ko lemmii ajettii sama-aikasest ihmisii kans. Ol pyörämiestä, jalkamiestä, hevosii ja karjaa. Jokkuu huus sakist, jot et sie lehmänrutjake tiiä, et myö ollaa mänös sottaa pakkoo. Eihä ne ymmärtänt, miks lämpimästä navetast pit lähtii pakasee maantiel kävelemää. Toist puskiit toisijaa ja osa hyppäs metsää ja jäi siltiellle.

Mieki hyppäsi väli reejaloksilt pois ajamaa naapurittöil lemmii. Sotilasauto valot paljastiit vastaatulles, jot vierasta karjaa siin ajettii. Jotkut lemmät läksiit kottiipäi takas.

Pysähyspaikkoi ol määrätty kylil ja tuntu hyvält päässä jonku tuva penkil vähäksaakaa istumaa. Karjal ol määrätty kokkoontumispaikat, syöttö- ja juotopaikat. Työvelvolliset ja suojeluskuntalaiset huolehti niist karjanajajii kanssa.

Mei pit kiirehtii metsii kautta Sakkolan asemal, jot hevone keskes takas niiko puhe oli. Sakkolassa kerettiin evakkojunnua. Kaminal varustettuu härkävaunu ohjattii äitilöi pienii lapsii kans. Sotilasvirkailija opast ja anto äitilöil ykskorvase mukkaa, kalusteesii kuuluvan ja tarpeellisen.

Myös päästii kylmää vaunuun lavitsal olkii pääl ja vanhemmat makkailiit pitki lattiaa. Oli nii täyttä ja toist lämmittiit toisiaa kylki kyles kii. Vettä kaipas jokahine etenki vanhemmat lääkekehi kans. Yhel asemalt saati ämpärlin vettä ja yks juomalasi. Se riitti.

Evakkojuna:

Kaik ihmist olliit junas hiljaa surust ja väsymyksest. Pelko ol aina läsnä, vaik matka tapahtu yöllä, ni kuitenkin komennettii meiki evakkojuna seisattummaa kolme kertaa metsätaipalee kohal ja ihmisii pit rämpiä lumes metsää karkuu, ko ol annettu ilmahälytys. Kai ei voineet lähteä, sillä nuoremmat ja vanhukset nukkuivat. Myöki naapurityttö kans eksyttii pimiäs vanhemmistain, kunnes kaksi poliisimestä saattoit meijät junal. Vanhemmat jo huolestuit meist.

Yöpyminen:

Jossai asemal lotat tarjos voileipii ja juotavaa. Koulu lattial oltii yhten yön kaikki vierivieres, ei mittää röijylöi olt katteen, mut hattu ja tumput kelpas tyynyks, oma paltto peitteeks.

Mone junavaiho jälkee alko mei matka kuorma-auto lavalla kymmenii astehei pakkases Pihlajaveelle, Lappinimise talloo. Oli isälle tuttu isäntä, koska isäni on syntyjää pihlajaveteläine.

Muistan sen purkautumise auton lavalta, ku jalkain olliit iha jääs ahtais monokengis. Muuteki täristii vilust ja nälästä. Koko talven käytin talost lainaamii kolme numeroo liia suuri huopikkaita, mitä täytin heinil. Jalkoi hoieltii voil ja kermal.

Ruokaa:

Meijä vastaanotto oli lämmin. Saati puuroo, kahvii ym. Kokonaine vanha rakennus annettii meil kolme perheen asuttavaks. Mikä ol ihaninta, ni jokapäivä kylvöttii rantasaunas. Talon pojat Eero ja Martti lämmittiit saunan. Hyö assuit mei asumukse vintil, mihi joht jäine polku lattial. Pojat makas

vällylöihe alla. Se ol kuulemma terveyskysymys.

Ratio:

Sinne vinttii kiivettii talo ainoaa paterratioo kuuntelemmaa, vaik ol kui pakkane ulkon. Tiltu huus uutisii aikana joka päivä äänen pääl, jot Tanner-Mannerheimiläiset rosvokoplat ja suomalaiset verikoirat. Kuiteki saati selvää, mitä sotarintamal tapahtu.

Huvit ja työt:

Myö saati ostaa lehmä ja lammas. Sit ol maitoo sekä villoi ja naiset keh-räs lankaa. Paljo kuvottii tuntemattomil sotilaiheki pakettiloihe tumpui, sukki ja päähineitä. Mie kirjoti paljo kirjeitä etenki serkkupojil. Talon pojat opetti miul haitarisoittoa, kunnes heil tul määräys lähtii armeijaleipii. Mittää huvilo ei saant sota-aikan järjestää.

Muutto:

Isä pääs Kolhoo sahal töihi ja myöhemmi Kuoreveelle lentokoneihe siipii valmistamamaa. Kevvää muutettii kaikki Kolhoo, mist mie jatkoin Haapamäel koulukäyntii.

Lapin pojat:

Ikäväksemme kuulimme, että Lapin talon molemmat pojat kaatuivat sodassa ja lisäksi meidän mukana olleen perheen ainoa poika, joka oli lapsuuteni leikkiveri. He uhrasivat nuoret henkensä koko Suomen, ei ainoastaan meidän karjalaisten kotien puolesta.

Rauha:

Maaliskuun 13. päivä oli sitten päätös kaikelle tälle kauheudelle. Mutta toistaiseksi. Jatkon jokainen tietää.

Paluu Karjalaan:

Vanhempain palasiit Kott-Karjalaa het ko sin pääs, assuit maakellaris, rakensiit kaks talloo, aloittiit maaviljelyn ja karjankasvattamise, mut ko omenapuut olliit kauniis kukas, ol uus lähtö taas kotikunnoilt, 1944 kesäkuuss. Se vast kävelyreissu olkii ain 400 kilometrii päähä karjalaumoinne.

Juurtumatta oike mihikää, myö ikävän ihmiset kierrettiit paikkakunnalt toisel, kunnes asetutti Hartolaa. Tääl on hyvä olt assuu.

Sakkolalainen runoilija
Aleksanteri Aava:
Suomi jäi, vapaus kesti
kaunis Karjala katosi.

Suomensukuisia tapaamassa

Minulla on ollut tilaisuus tuttujen kera vierailla Pietarin lähialueen inkeriläiskylissä. Jokin aika sitten sain tilaisuuden asua vepsäläiskylässä viikon ajan. Ja kesällä 2000 matkasin Tverin karjalaiskylissä.

Ensin tuosta Vepsästä ja vepsäläisistä. Paikka, jossa vierailin, on Äänisen eteläpuolella ja nimeltään Lukinskaja (järvien kylä). Pietarista matka venäläisellä bussilla kesti noin seitsemän tuntia pysähdyksineen. Oli huvittavaa, kun kuljettaja poltteli tupakkaa ajaessaan, mutta matkalaiset menivät aina polttamaan pysähdyksien aikana.

Bussi jäi perille yöksi, kun tie tavaltaan loppui, ja bussi palasi sitten aamulla takaisin Pietariin. Jatkoimme edelleen jeepillä noin 10 kilometriä, ja näin pääsimme perille. Kun puhutaan, että on jumalana selän takana, niin tämä kyläkin on tosiaan sitä. Siellä ei turisteja ole käynyt – jonkun uskonlahkon pikkubussi oli joskus käynyt.

Tämä oli iso kylä, noin 400 taloa. Oli kaksi kauppa ja posti. Kaupan hyllyt olivat kovin tyhjiä tavaroista, vain etupäässä säilykkeitä ja leipää. Kylässä oli ollut karjasovhoosi, joka oli lopetettu jokin aika sitten, kuten muuallakin Venäjällä. Näin ihmisiltä menee vähätkin työpaikat ja eläminen edelleen kiristyy. Tuo kolhoositoimintakaan ei näy Venäjällä pääsevän alkuun. Siihen on tietysti monia syitä, mutta yksi syy on varmasti yrittämisen puute.

Useassa talossa oli 1-2 lehmää, kuten talossa, mihin menimme, oli. Karjasuoja on saman katon ala asuinrakennuksen kanssa, joko talon jatkeena tai alakerrassa. Tässä talossa karjasuoja oli alakerrassa, jonne pääsi eteisestä rappuja pitkin. Ihmiset olivat kaikki erittäin kiinnostuneita Suomesta ja kovin ystävällisiä. Kaikki olivat kutsumassa, että tule meille, tule meille. Kylä millisikin kävi kädestä tervehtimässä.

Vepsän kielessä on paljon sanoja, joita ei tahdo ymmärtää, mutta aina sitä

jotenkin pärjää ilman tulkkiakin. Vanhat ihmiset eivät juuri ymmärrä Venäjää ja puhuvat keskenään vain vepsän kieltä. Ihmiset menevät naimisiin saman- tai lähisukulaisten kanssa, joten suku on aina lähellä. Vanhoja perinteitä vaalittiin ja noudatettiin uskollisesti. Esimerkiksi vaikka oli kesä ja lämmin, niin leivinuuni lämpesi joka päivä. Lämpesi siksi, että tehtiin ruokaa uuniin ja saatiin hiiliä samovaariin sajun keittoa varten. Sajun juonti olikin sitten oma seremoniansa. Saju kaadettiin aina tassille, josta se sitten juotiin, ryystettiin kuuluvasti.

Kun tuli puhe metsän elukoista, niin eivät olleet hirviä nähneet koskaan. Karhuja ja susia sitä useamminkin, jopa viikoittain. Ei ole ihme, jos sieltä tulee karhuja ja susia Suomeen, kun siellä ei ole ruokaa niille.

Sitten Tverin matkasta. Noin 400 kilometriä Pietarista etelään sijaitsee Tverin lääni ja noin 500 000 asukkaan Tverin kaupunki. Volga virtaa noin 300 metriä leveänä kaupungin halki. Sanotaan, että Tverin kaupungissa asuu 6

000 karjalaista. Varsinaiset karjalaiskylät ovat Tverin kaupungista pohjoiseen.

Kaikkiaan arvioidaan Tverin karjalaisia olevan 100 000. Ensimmäiset karjalaiset ovat menneet alueelle joskus 1600-luvulla.

Ruotsin vallan aikana yritettiin Käkisalmen läänin ortodoksiväestö kääntää luterilaiseen uskoon. Siinä käytettiin ehkä koviakin otteita. Tämän seurauksena monet tekivät ratkaisun ja siirtyivät pois Suomesta. Näin osa matkasi tuolloin Tverin alueelle, joka oli asutuksesta vapaana. Kommunismien aikana Tverin kaupunki oli nimeltä Kalinin. Neuvostoliiton hajottua vanha nimi palautettiin.

Meitä matkalaisia oli 16 henkeä ja käytössä 50 hengen iso bussi. Olimme ensimmäiset matkalaiset Suomesta, jotka siellä kävimme. Matkalle tuonne karjalaiskylään tarvitaan oma kuluneuvo, kun muita yhteyksiä ei ole. Samoin tarvitaan perhemajoitus, kun ei ole muita mahdollisuuksia asua. Meille oli varattu majoituspaikat Koslovan kylässä. Minä asuin perheessä,

Puutyöoppettajan talo eräässä karjalaiskylässä.

Talo oli erittäin taidokkaasti koristettu ja värillisenä oikein kaunis.

...jos olisin tiennyt, villan olisin vienyt.

jossa oli emäntä, isäntä ja kaksi tyttäretä. Emäntä oli koulun rehtori.

Heillä oli yksi lehmä, kasvi- ja perunamaa. Rehtori lypsi lehmän ja teki navettatyöt aamulla, sitten vaihtoi vaatteita ja lähti koululle. Kuinkahan moni rehtori Suomessa tekee näin?

Koslovan kylän koulussa oli oppilaita noin 300. Lapsia tuodaan lähikylistä, jopa 30 kilometrin matkalta. Kouluja ei ole kaikissa kylissä. Puutetta oli kaikesta, kynistä, paperistakin. Kouluissa opetetaan nykyisin myös tverin kieltä.

Meillä oli oppaana noissa karjalaiskylissä kierrellessä Zoja Turitseva. Hän on siellä Pasenkin kylässä syntynyt ja opiskellut Joensuun yliopistossa. Ihmiset elävät siellä hiljaiseloa, ei ole kuin joku auto ja hevonen. Isot valtion koneet ruostuvat pellon reunalla, niille ei ole enää käyttöä siinä maassa.

Meidän iso linja-auto oli ihmetyksen aihe. Monikaan kun ei ollut nähnyt koskaan linja-autoa. Oli isosta autosta ongelmia, kun kylissä tien yli roikkuvat sähkö- ja puhelinjohdot roikkuvat kovin alhaalla.

Kirkot on kaikki Neuvostoliiton aikana tuhottu. Eräässä kylässä oli kuitenkin kirkko säilynyt. Utelun jälkeen

selvisi, että kuin joku voi säilyä, vaikka ateismin luuta oli lakaissut erittäin tehokkaasti.

Kylän ihmiset olivat tehneet ihmismaurin kirkon ympärille ja näin saaneet kirkon pelastettua ilman ihmisiä.

Elantonsa ihmiset saavat metsästä marjastaen ja sienestäen, osaksi myös järvistä. Mutta kaikkein tärkein on oma puutarha. Vieraanvaraisuus on niin ylenpalttista, ruokaa on moninkertainen määrä, jonka jaksaa syödä. On muuten ihan opettavaista istua joskus ruokapöytään, josta puuttuvat liha, makkara, juusto yms., joita meillä yleensä aina on.

Tverin tunnettu runoilija Stanislav Tarasov saa eläkettä 350 ruplaa kuukaudessa eikä valittanut elämäänsä. Pieni lahja hänelle, niin kuin jollekin toisellekin, tuo ilon silmään ja hetken helpotusta ankeaan elämään. Koko kansaa emme voi auttaa, eikä kukaan muukaan.

Näissä Inkerin, Vepsän ja Tverin kielissä ovat säilyneet vanhat karjalaiset sanat, joita lapsena kuulin äijältä ja mummolta. Esimerkiksi työtä ruuataa (tekee työtä), veikkoin (veli) ja juap-

"Löytyisikö silmälaseja tarvitseville?"

lakka (omena).

Yksi asia, josta erityisesti haluaisin mainita: jos kenellä olisi mahdollisuus hankkia vanhoja silmälaseja, niin ne olisivat erittäin tervetulleita Venäjälle.

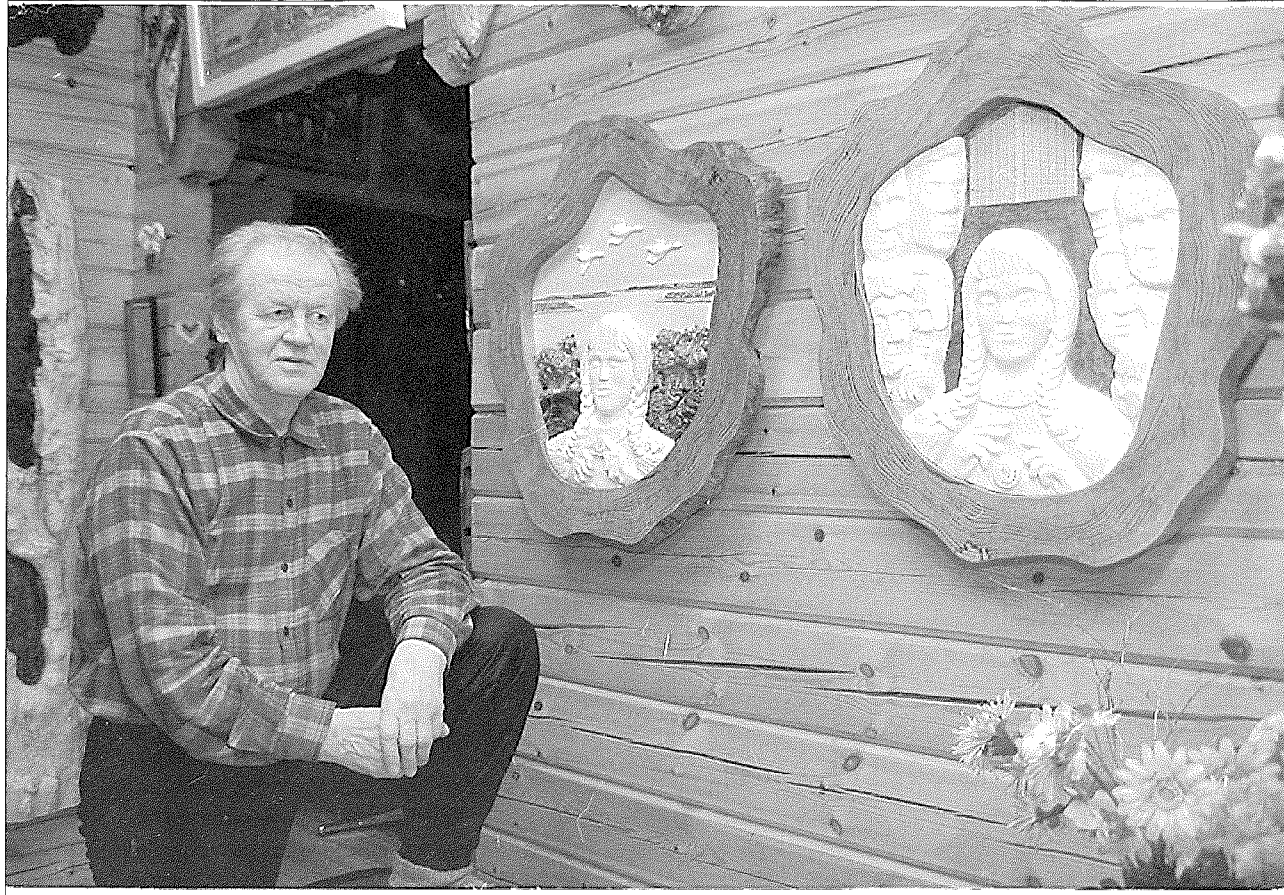
Ehkä joku optikko voisi kerätä asiakkaidensa vanhoja lasia?

Minä olen vienyt avuksi satoja lasia ja nähnyt monta kiittävää katsetta. Kun lähdön hetkellä Tveristä sanottiin, että "tulgai kosthiin", niin ei ollut epäilystä, etteikö se ollut aito kutsu. Ehkä vielä...?

Menneet sukupolvet, haudan lepoon vaipuneet, ovat Suomea aina muistaneet. Vielä nytkin, vuosisatain menneitten, tää sukupolvi Suomen muistaa – kaivaten.

Viljo Pitkänen
Lempäälä

Mannen menetetty markka

Menetetty markka-puutyö kuvaa Manne Kuisman mietteitä euron siirtymisestä.

Ennakoi tuleva tilanne- tarroja näkyi autojen takapuskureissa muutama vuosi sitten.

Lempäälässä asuva Manne Kuisma on ennakoivasti puutaiteessaan tulevia rahamarkkinoita. Euron syntyä seuraten Suomen markan maksuvälineenä 1.1.2002 ja meidän markkamme poistuu käytöstä maaliskuun alussa samana vuonna.

Kuisma mielestä oman rahan menetyksen myötä menee osa Suomen itenäisyyttä. Markan menetystä enemmän on Karjalan menetys koskenut Sakkolan Voloskassa syntyneitä Kuismia.

Rahan vaihtuminen on tuotu esiin kahdessa taulussa. Ensimmäisessä osassa Suomi-neidolla on markka tiukasti sormissaan joutsenten lentäessä taivaalla. Sitten sormien ote heltää Euroopan unioniin patistaneiden vanhojen ja uusien hallituserhojen katsel-

lessa. Suomen joutsenet ovat muuttaneet brysseliläiseksi hallintorakennukseksi.

Kasvojen joukosta voi tunnistaa Esko Ahon, Mauno Koiviston, Martti Ahtisaaren, Sauli Niinistön, Paavo Lipposen. Tekijä sanoo Pertti Salolaisen kasvoja olleen vaikeinta hahmottaa, miehestä kun ei ollut enää kuvia löydöksissä. Suomi-neidolla ei ollut näköiskuvaa, se on mielikuvituksen tuotetta.

Kuisma kertoo pihasta kaadetun vanhan kuusen kantoa katsoessaan mietineensä, että siihen pitäisi jotain tehdä. Mitä tekee ja miten, suunnitelma hahmottui ja haapapuusta veistetty Menetetty markka sai kuusen kannon reunoista kehykset. Suven aikana hän viikon verran suunnitteli ja toteutus oli syksyn aikana valmis.

Eläkkeelle jäätyään Kuisma alkoi toteuttaa taiteen tekemistä erilaisista puumateriaaleista. Vuosien aikana hän on suunnitellut ja työstänyt pientä ja suurta puutyötä tauluista kelloihin ja kippoihin. Välillä on tallentunut mietteitä ja maisemia väreillä siveltimen vedoin tauluiksi.

Muiden taideteosten lomassa hän on viime syksynä tehnyt polttomenetelmällä taulut metsätoissa motinteossa, ajalta jolloin pokasaha soi ja kirves heilui sekä rantamaiseman.

Manne ei malta pitää taukoa taiteestaan: valmisteilla on puutyönä Impivaarassa roihuava seitsemän veljeksien saunapalo.

Manne Kuisman töitä oli viime vuonna esillä Pohjoismaiden suurimmassa puutöiden myyntityössä Juvalla.

Hanna Kitunen

Haparaisten väkeä

Kuva vuodelta 1941 Haparaista Kaapre Kiiskin tuvan seinustalta. Noin viikko Sakkolan takaisin valtauksen jälkeen tämä ryhmä meni töihin Haparaisiin. Henkilöt vasemmalta: Eilo Turkinen, Viljo Pitkänen, Mikko Karjalainen, Laina Kuuppo, Eero Uosukainen, Venla Paaso, Juho Etuaho, Anna Paaso, Lempi Kuorikoski, Lydia Kuorikoski, Hilka Kekki, Simo Kaartinen, Hilka Lopenen, Anna-Liisa Kaartinen, Juho Turkinen, Veikko Kekki, Albert Meskanen ja Simeon Makkara. Kuvan lähetti Viljo Pitkänen.

Arvi Ruottusen albumista löytyi kuva Sakkola-Haparaisten kansakoululaisista.

Vuoden 2001
ruoaksi on valittu
sakkolalainen paisti
ja ryytiperunat

Otrakollamo on vuoden leivonnainen

Nyt on aika tehdä vanhat makumuis-
tot eläväksi ja opetella, kuinka leivo-
taan otrakollamoita eli ohrakakkaroi-
ta.

Karjalan Liiton naistoimikunta on
valinnut otrakollamon vuoden 2001
leivonnaiseksi.

Vuoden 2001 ruoaksi on valittu sak-
kolalainen paisti ja ryytiperunat.

Vuoden perinneruoka ja leivonnai-
nen on valittu vuodesta 1989 lähtien.
Tuomalla vuosittain esille erityinen ni-
mikkoruoka ja –leivonnainen, halu-
taan tehdä suurelle yleisölle tutuksi kar-
jalaisten leipomusten monipuolisuus
ja pitää yllä taitoja perinleivonnaisten
valmistuksessa.

Ohrataikinasta on valmistettu Karja-
lassa erilaisia nopeita leipiä. Yleensä
taikina on tehty piimään. Ohra on ol-
lut joko jauhoina tai rikottuina suuri-
moina. Nostatusaineena on käytetty
hiivaa tai soodaa. Myös löysään peru-
nasoseeseen on sekoitettu ohrakakka-
rataikinoita. Näit taikinoita paistetaan
myös kaalinlehdillä. Silloin niitä kut-
sutaan lehekäisiksi. Löysästä kollamo-
taikinasta on tehty myös uunipellillä
sentin paksuisia peltileipiä.

Vuoden leivonnaisen ohje Jaakko
Kolmosen kirjasta ”Karjalan parhaat
leivonnaiset”.

Otrakollamot eli ohrakakkarat
1 l piimää
1-3 munaa
½ kg ohrajauhoja
2 tl soodaa
voita voiteluun

- Tämä on ennen sotia otettu: kristillinen tyttöosasto hiihtoretkellä Lapinlahdella, opettajana Elissa Kiiski, kertoo kuvan lähettänyt Helli Nisunen.

Sakkola-Seura teki suunnitelmia

Vuosikokouksessaan 24.2.2001 Sakkola-Seura kantoi huolta nuoren polven tiedoista omista juuristaan. Monet ovat tutkineet sukuaan ja vielä useammat haluaisivat tietää enemmän esi-isistään. Kaikki eivät tiedä, mistä aloittaa. Suunnitellessaan tulevaa toimintaa seura päätti ensi syksynä järjestää tilaisuuden ”vanhoille” ja uusille sukututkijoille.

Kevätkaudella osallistutaan lausuntailtaan, jossa seuramme jäsen Hannu Huuska lausuu Uno Kailaksen runoja. Karjalan Liiton ”laululaiva” -risteily Tukholmaan toivottavasti saa monet mukaansa.

Perinteinen kirkkopyhä 20.5. vietetään tällä kertaa Lempäälän kirkossa ja samalla tutustutaan Sakkola-museoon.

Retki kotiseudulle on samalla Sakkola-Raudun lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkin uudelleenviikkejä Petäjäjärvellä.

Sauna- ja tarinailtaa vietetään Karjalaisten kesäkodilla Jollaksessa heinäkuussa. Sakkolan perinteinen pitäjäjuhlapäivä elokuun 5. päivänä pidetään myöhemmin ilmoitettavassa paikassa ja sinne menemme suurella joukolla.

Edellä mainittu sukututkijoiden tapaaminen syksyllä päätetään myöhemmin ja siitä tiedotetaan jäsenkirjeessä ja Suvannon Seudussa. Pikkujoulu päättää luonnollisesti vuoden toiminnan.

Sakkola-Seuran puheenjohtajaksi valittiin edelleen Eila Aro. Erovuoroiset jäsenet Elina Laine ja Risto Rantakari valittiin uudelleen. Maija-Liisa Lamppu on muuttanut oltuaan pitkään johtokunnan jäsenenä. Hänen tilalleen valittiin Irma Toivonen.

Muut johtokunnan jäsenet ovat edelleen Meeri Häkkinen, Heikki Karjalainen, Markku Naskali, Teuvo Kuparinen, Anni Purontaa, Pekka Pärssinen, varajäseniksi valittiin Leena Kaarina Kaunonen ja Lilli Kuparinen. Tilintarkastajiksi valittiin edelleen Maj-Lis Stenbäck ja Enni Strengell ja varalle Aulis Airo ja Meeri Lampinen.

Johtokunta valitsi keskuudestaan varapuheenjohtajaksi Risto Rantakarin, sihteeriksi Meeri Häkkisen ja taloudenhoitajaksi Anni Purontaan.

Eila Aro

Sakkola-Säätiön internetsivut osoitteessa www.sakkola.fi

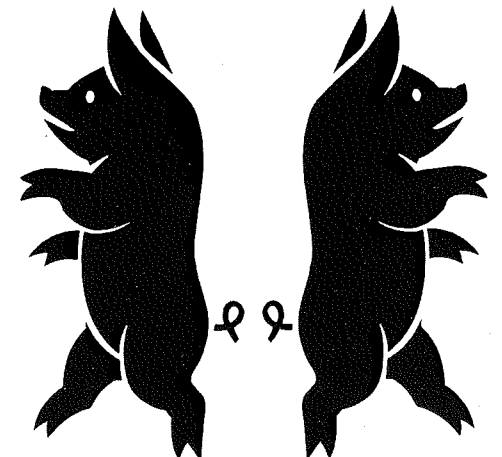
Käy tutkailemassa nettimuseon antimia Sakkolan esinemuseon kesäkautta odottaessa!

Muistathan vieraila Sakkolan omilta internetsivuilla? Sieltä löydät mm. oheisen tarinan Hovinkylän pikkulotista sekä lottasäännöt. Lotta Svärd-järjestön perustamisesta on kulunut 80 vuotta, ja valtakunnallista Lotta-juhlaa vietetään 23.3. Finlandia-talossa Helsingissä. Juhlatoimikunnan puheenjohtaja on valtiopäiväneuvos Elsi Hetemäki-Olander. Juhlapuhujana tilaisuudessa on Naisten Valmiusliiton puheenjohtaja Elisabeth Rehn.

Lottia on vielä elossa noin 60 000, ja heidän keski-ikänsä alkaa jo kivuta yli 80 ikävuoden.

Internetsivut kertovat myös tietoa sakkolalaisista sankarivainajista ja evakkoon sijoituspitäjistä.

Netti kertoo myös, että Aune Koppaselta on tulossa kirja ”Juuret syvällä Karjalassa”. Kirja ilmestyy maaliskuussa.

SAKKOLA

www.sakkola.fi

Hovinkylän pikkulotat

Ennen talvisotaa oli Hovinkylässä hyvin toimiva tyttökerho, tytöt olivat pikkulottia. Kokoonnuimme kerran viikossa Petäjäjärven Emäntäkoululla kerhoiltoihin. Ohjaajina olivat talousopettaja Kyllikki Vesterinen ja käsityöopettaja Aune Katina.

Kerhossa teimme käsitöitä ja opettelimme lauluja ja muuta ohjelmaa, joimme teetä ja saimme maistella Emäntäkoulun makoisia pullia.

Joka kevät oli kevätkuuhla myyjäisneen. Oli arpajaiset sekä iloista ohjelmaa leikkeineen ja lauluineen. Yleisöä oli aina runsaasti. Ennen joulua oli joulujuhlat.

Eräs äitienpäivä on jäänyt muistoi-

hin, koska aamulla aikaisin heti neljän jälkeen lähdimme tervehtimään äitejämme ja veimme jokaiselle tuohitötörössä valko- ja sinivuokkoja.

Isompia tapahtumia olivat koko pitäjän pikkulottien hiihtokilpailut sekä kesällä suurleiri Emäntäkoulun tiloissa. Tähän leiriin varauduttiin keräämällä varoja talosta taloon, mm. ruokatarvikkeita. Ruokaa ja raparperiirakkaa oli riittävästi sekä innokkaita että iloisia tyttöjä oli majoitettu navetan parvelle heinäkasat patjoina. Olihan leirillä vakavaakin ohjelmaa.

Pikkulotat olivat isojen lottien apuna mm. kun he järjestivät myyjäisiä tai päivällisiä toimintansa tukemiseksi.

Löytyihän sieltä keittiöstä perunoiden kuorintaa, tiskausta, ym...

Syksyllä v 1939 olin mukana Emäntäkoululla pakkaamassa joitakin varusteita, vastaamassa puhelimeen ja toimittamassa pieniä askareita. Silloin oli jo jännitystä ja sodan uhkaa ilmassa ja Kannaksella tehtiin linnoitustöitä. Jatkosodassa 1941-43 olin muonituslotiona.

Emäntäkoulu oli kylämme keskeinen paikka, josta saimme oppia ja ohjausta elämää varten.

Hilkka Innamaa, os. Hartikainen
syntynyt 1924 Sakkolassa

Pekka Myllö muistelee (ote kirjasta Hovinkylä 1911-2001):

”Elettiinpä ennenkin” –

On keskikesä pari vuotta ennen talvisootaan, eli vuonna 1937. Tulevista vaikeista ajoista evakkomatkoineen ei ainakaan tavallisella ihmisellä ollut aavistustakaan – tuskinpa edes maamme johtomiehilläkään, sillä siksi valmistautumattomana ja huonosti varustettuna Suomi joutui taistelemaan itsenäisyytensä puolesta.

Pieni poika polvihousuissaan seisoo Hovinkylän Losken läpi virtaavan Peto-ojan törmällä. Hänen karhunlangasta ja pullonkorkista tehdyssä ongesaan räpistelee hopeakylkinen särki – pojan ensimmäinen kala!

Tämä oli eräs kaukaisimmista muistoistani, ja se säilyy yhä elävänä mielessäni... olin silloin vain viisivuotias.

Isäni Juho ”Jussi” Myllö oli tullut jokakesäisestä työstään laivojen lastaajana ja purkajana – eli ahtaajana – Uuraan satamasta pistäytymään kotona. Monien hartaiden pyyntöjen hellyttämänä hän kokosi minulle ongen, mihin vavaksi taitettiin joen rannalta pajun oksa.

Olin monet kerrat nähnyt pikkukalojen hyppivän joessa, ja nyt olin saanut sellaisen onkeeni. Se oli riemuisa hetki.

Kävin usein ongella myös Hovinjärvellä venevalkamassa emäntäkoulun lähellä, ja mielessäni on, kun sain sieltä rannalle aikamoisen lahnan vonkaaleen, minkä vein ylpeänä kotiin.

Äitini Annin oli keitettävä siitä soppa, ja hyvältä se maistui ainakin nuoren kalamiehen suussa. Vettä, perunoita, suolaa ja muutama pippuri, siitä se syntyi...

Närhen kova kohtalo

Pikkupojan elämä ennen kouluikää oli huoletonta: minulla oli kiltit ja täysin raittiit vanhemmat, ja syömisestäkään ei ollut pulaa.

Satakunnasta maalaistalon tyttärenä

Hovinkylän emäntäkouluun tullut Anni Mäntylä tutustui isääni iltamissa, ja pian soivatkin hääkellot. Minä synnyin esikoiseksi kahdeksan lapsen perheeseen, joista Karjalassa syntyivät Pentti, Maija ja Kaija.

Vanhempani hakivat Satakunnasta vuohia, omenapuita, marjapensaita ja mehiläisiä: näillä oli äidinisä Ville Mäntylä hankkinut elantonsa – ja taisipa varallisuutta löytyä jyrkevästä raha-arkustakin jo siihen aikaan.

Peltoa meillä Loskessa oli vain muutama hehtaari, mutta tarpeeksi viljaa, perukaa, juurikasveja sekä tattaria varren. Omavaraisia oltiin, ja vähään tyydyttiin siihen aikaan. Kotieläiminä olivat vain pari lehmää, sika ja kanoja jo aikaisemmin mainittujen vuohien lisäksi.

Ensimmäisen kalani lisäksi mielessäni on eräs tapahtuma, mistä en maltan olla kertomatta.

Kävelin Losken kujasia, luultavasti tulossa onkireissutani, ja olin juuri Toivo-setäni talon kohdalla. Huomasin, kun pihalla olevaan omenapuuhun lennähti koreahöyheninen närhi jääden siihen keikoilemaan.

Silloin heräsi saalistusvaistoni ja etsin käteeni käteen sopivan litteän kiven. Matkaa lintuun oli lähes kolmekymmentä metriä, mutta tiesin, että jaksan hyvin heittää sinne asti.

Lituskainen kivi teki komean kaaren ilmassa osuen suoraan närhen päähän. Kaunis lintu putosi kuolleena maahan, ja itkun minulta siinä pääsi. Se päivä – niin kuin muutama seuraavakin – oli pilalla, mutta pian lapsen mielessä hyvinkin pahalta teolta tuntunut ikävä tapahtuma jäi taakse. Teko on kuitenkin ihmeen selvänä mielessäni yli kuudenkymmenen vuoden takaa.

Silmäkulmassa

yhä arpi...

Muistelen, että Lampun Viljo raken-

si joskus 30-luvun puolen välin tienoilla Loskeen talon, missä asui siihen aikaan hänen vaimonsa Saiman äiti Anna-Maria Olkinuora. Isäni ja Saima olivat serkuksia ja leikimme usein Lampun lasten kanssa.

Heillä oli talossaan aika iso tupa, minkä seinustoja kiersivät penkit. Minä villinä poikana juoksentelin avarassa huonessa, vaikka silloin yksin kotona olut Anna-Maria -mummo varoittelikin.

Samassa kaaduini ja löin otsani penkin laitaan. Verta tuli kovasti ja parkuhan siitä pääsi, kun pelästyin hirmuisesti. Anna-Maria puhdisti taitavasti haavan sekä laitto siihen siteen.

Yhä vieläkin on vasemman silmäni yläpuolella kulmakarvojen alla arpi muistuttamassa juoksentelusta Lampun tuvassa.

Naskalissa oli metsämiehiä...

Makkaran lisäksi Naskali oli lähinaapurimme, ja molempien kanssa vallitsi hyvä naapurussuhde. Innokas kala- ja metsämies Martti oli Naskalissa isäntänä ja Helena hoito tomerasti emännöityä. Kävin usein leikkimässä heidän lastenlastensa Mantan ja Sennin kanssa, matkaahan kotoani oli vain muutama kymmenen metriä – korkeintaan viisikymmentä.

Mieleeni on jäänyt, kun yksi Naskalin pojista leikki pihalla pienois kiväärillä, ja ampui vahingossa jalkaterästään läpi. Tuskinpa sen takia kuitenkaan lääkäriin mentiin, ja jalka parani aikanaan.

Naskalin talosta muistissani on myös se, että usein syksyllä metsästysaikaan ulkoseinällä saattoi riippua useampikin jänis saaliina, ja heillä oli kaksi ajokoiraa.

Ja hirvensarvessa riippui monenlaisia metsästysaseita, joita siis käytettiin ahkerasti.

Losken kujasillakin...

Verta tuli kuin härän kurkusta

Hyvin on muistissani myös eräs onkireissu Hovinjärvellä. Olimme veljeni Pentin kanssa onkimassa venevalkaman oikealla puolella, ja kahlasin veteen yltääkseni onkimaan kauempaa.

Ja tulihan sieltä ruovikon vierestä kalaa, etupäässä särkiä, mutta myös ahvenia.

Samassa tuntui viiltävä kipu oikean jalan isossa varpaassani. Olin astunut järven pohjassa särkyneeseen pulloon, mikä leikkasi luuhun asti ulottuvan haavan.

Emme osanneet tehdä mitään, mutta onneksi lähettyvillä oli Naskalin Martti onkimassa tullen avuksi. Hän repäisi flanellipaitansa helmasta suikaleen ja sitoi sillä haavan kohdan... lienenköhän hädissäni muistanut edes kiittää?

Varvas oli kovasti kipeä, mutta kotiinkin kuitenkin päästiin se runsaan kilometrin matka. Vaikka Pentti-veljeni oli minua nuorempi, niin hän kanto minua selässään aika pitkiäkin matkoja – oli hyvin vahva ikäisekseen.

Kalmisto pelotti...

Losken kujaset alkoi Rautuun menevältä tieltä – emäntäkoululta tultaessa vasemmalle – länkimestari Heikki Hakulisen pitkänomaisen talon viereltä.

Siitä vähän matkaa Raudun tietä Hovinjärvelle päin oli vasemmalla puolella keskellä peltoa suuria kuusia kasvava alue, missä oli vanha, nähtävästi hovin väen hautausmaa. Vinoristit kertoivat, että kyseessä oli kreikkalaiskatolisen väestön viimeinen lepopaikka.

Puut olivat pitkiä ja tuuheaoksaisia, ja meitä pikkupoikia hirvitti edes mennä paikan ohitse, saati sitten käväistä itse alueelle. Tulihaan sekin kavereiden kanssa tehtyä, mutta vain valoisana aikana keskipäivän tienoissa. Se oli

lähinnä uteliaisuutta, ja jonkinlaista näyttämisen halua.

Me lapset osasimme siihen aikaan kunnioittaa hautausmaita, ja emme juuri uskaltaneet edes vilkaista kuolleita, joita saatettiin pitää avonaisessa arkussa pihamaalla ennen hautaamista.

Mainilan laukaukset

Moni karjalainen luulee, että talvisota alkoi provokatiivisista Mainilan laukauksista, jotka olivat neuvostoliittolaisten ampumia, mutta he väittivät ensin niiden tuleen Suomen puolelta. Mutta nämä laukaukset ammuttiin 26.11.1939 ja hyökkäys alkoi raivokaana 30.11., eli neljä päivää myöhemmin. Tietysti syy-yhteys näillä oli keskenään...

Muistan hyvin, kun sodan syttymisen jälkeisenä aamuna heräsin outoon jyskeeseen ja menin pihalle katselemaan. Äiti oli samaan aikaan tulossa lypsyltä, ja hän kertoi minulle sodan syttyneen... vaikka tajusinhan minä sen itsekini.

Ensimmäinen evakkomatka oli pian edessä, mutta jatkosodan aikana 1942 palasimme takaisin kotitänhuvillemme aloittaen elämän miltei alusta.

Toinen lähtö tuli sitten pari vuotta myöhemmin, mutta se onkin jo toinen juttu.

Pekka Myllö
hovinkyläläinen

Pieni evakkotyttö

Joulukuun kolmastoista tuli pappi viestiä tuomaan, ei kysynyt lupaa saako astua tupaan.

Vaimon askareet kesken jäi, tuska sydämen lävisti. Näinkö pian kuoleman viikate rakkaan puolison niitti.

Suru tahtoi allensa murtaa, mutta rukous voimia antoi, Kun sota maaliskuussa päättyi pieni evakkotyttö syntyi.

Eeva Pusa

Kevät

Kevät saapui kaivattu. Taltutteli talven tuvat, viimat vihaiset tyynnytteli. Kutsui linnut etelästä suloiseen Suomen maahan,

kevään kilpaleleloihin, pesäpaikkaa etsimään.

Sulatteli järven selät, lammet laitto lainehille, kalat kevätkarkeloihin. Vuokot sekä leskenlehdet herätteli kukkimaan. Ilon loihti ihmiseen, kielen kannat kirjoitteli kiitos laulun laumaan kevään uuden kunniaksi.

Taimi Finni

Emmi Ahon kirjailimoituksesta oli pudonnut puhelinnumero pois. Hänen muistelmiaan voi tilata p. 013- 651 490

Saaroisten köyhä rikas Luotsila

Aleksander Katrinp Hedlund, syntynyt 1.8.1861, ja vaimonsa Charlotta Helena Miettinen, syntynyt 22.6.1864, saapuivat Metsäpirtin Saaroisiin Viipurista vuonna 1891. Aleksanteri oli luotsina Saunasaarella. Lotta-vaimoa kutsuttiin yleisesti Matami Hedlundiksi.

Saunasaaresta vähitellen Saunaniemeksi kohonneessa niemikkeessä oli kaksi majakkaa. Näiden sekä rannikkovesien reimareiden hoito kuuluivat Saaroisten luotsille. Minulle jäi muistikuvana, että hän oli Sortanlahden luotsin alainen. Tämä oli lapsuudessani nimeltään Tikka. - Tienoon kolmas majakka oli ulkomatalikolle ankkuroitua majakkalaiva Taipaleenluoto. Se antoi sumun vallitessa myös äänimerkkejä, törähdyksiä, pienin väliajoin. Majakkalaivassa oli usean henkilön miehitys.

Metsäpirtissä Laatokan rannalla savusaunassa syntyneenä pidän Laatokkaa edelleenkin omana merenäni. Siellä oli kalastajavene- ja laivaliikennettä runsaasti. Me kylän lapset katselimme usein, kun tervahöyryt vetivät proomuja perässään Venäjälle päin.

Luotsiperheen asuntona oli yhden huoneen tupa. Ovikin oli niin matala, että miesten piti kumartua siitä mennessään. Lapsia kasvoi aikuisiksi kahdeksan. Joku lienee kuollut pienenä.

Rikkaus oli lapsissa

Vanhin tytär oli Martta. Hänestä tuli lääkäri. Kylällä puhuttiin, että kummi auttoi koulutuksessa. Martta tiesi, mitä köyhyys oli. Ei liene vatsakaan ollut

joka päivä kylläinen. Mielikuvani mukaan kyläläisetkin antoivat Martalle eväruokia opintielle.

Lääkäri Martan tullessa lomilleen Saaroisiin kyläläiset kävivät luonaan vaivoineen. Hän auttoi ja neuvoi heitä - oman kylän väkeä - minkä voi ja ehti. Sanoi: "En voi torjua heitä, vaikka olisin itsekin loman tarpeessa! Myöhempi nimensä oli Homen.

Eeva oli vähän Marttaa nuorempi. Äitini kertoi, miten Eeva kerran Viipurista lomalle tullessaan kävi jo ensimmäisenä iltana lähimmissä taloissa. Oli ollut iloisesti rauhaton ja kysynyt äidiltäni, mitä minä teen. Äiti siihen: "Mitä siun pittää tehdä?" "No, ku miul ois sulhane Viipuris. Hää pyrki mukaa. Mie sanoin, et miul on nii kehno koti, et en mie voi sinnuu siie viijä." Tähän sulho Kaarlo oli vastannut, että ei se ole kehno koti, missä tällaisia Marttoja ja Eevoja kasvaa. Heistä tuli aviopari ja Eevasta maisteri.

Huugo opiskeli tuomariksi ja päätyi nimismieheksi Suojärvelle. Luotsi-isä kertoi ylpeänä, että oli väliaikainen kruunun voutikin. Huugon elämään liittyi paljon surullista. Hän kuoli parhaassa miehuusiässä. Jätti jälkeensä kirjeen, jossa pyysi, että hänet haudattaisiin Metsäpirtin kirkkomaalle. Tämä toteutui. Hautajaiset pidettiin Luotsilassa.

Saimi-sisar oli kerran Martan luona Hartolassa, jossa tämä oli lääkärinä. Kirkkolan kartanon herralla oli asiaa lääkäriin. Näin Saimi tapasi tulevan

puolisonsa. Heidän seurustelustaan kertoili kyytimies "Tuuna Vilppo", joka Saimin kanssa haki sulhasen Raadun asemalta. - "Sulhane ois tahtont halata morsiantaa, mut tää tul miu kainaloo. Sulhane ois halunt pittää hää Hartolas kartanossaa, mut morsian ei lähtent sin vihkimättä."

Tuolloin rakennettiin Luotsilaan uusi talo, jossa pari vihittiin. - Vilhelm Raatikainen rakensi sen talon. - Minäkin oli niissä häissä. Me lapset istuimme lattialla ja katselimme toimitusta. Sitteen hääpari istui kahden istuttavaan pehmeää sohvaan.

Rauha-sisarensa juoksi vanhaan mökkiin itkemään. Satutti päänsäkin. Itki: "Kunpa minä en saisi itselleni noin vanhaa miestä." Saimi oli joskus sanonut, että jos ei olisi ottanut niin paljon rahaa ja lahjoja siltä ukolta, ei menisi hänelle. Perheeseen syntyi neljä lasta. Aikanaan tuli avioero. Nuorimman lapsen Saimi vei uuteen avioliittoonsa lääkäri Moisioin kanssa.

Sisarukset hylkäsivät Saimin. Eivät halunneet edes puhua hänen kanssaan. Äitinsä ei häntä tuominnut. Näki missä poltteessa Saimi eli. Rikkaus ei merkinnyt hänelle enää mitään.

Rauha meni naimisiin myöhemmällä iällä Oskar Kaalep Kilven kanssa. Heille syntyi yksi poika. Jos oikein muistan, Kilpi oli kauppa- ja kauppakorkeakoulun opettajia Helsingissä.

Jussi-pojasta tuli isänsä jälkeen Saaroisten luotsi. Näin usein Luotsilan pihassa reimareita kuivumassa. Jussi meni naimisiin naapurin tytön, Hilma

Revon kanssa. Heille kasvoi iso perhe. Lotta-mummista oli suuri apu. - Saimi oli kerran kysynyt äidiltään, eivätkö hänen lapsensa olleet yhtä rakkaita kuin muiden, kun mummi ei ollut viihtynyt Hartolassa. Vastaus oli: "Eivät ole. Minä olen hoitanut Jussin lapsia ihan pienestä ja kiintynyt heihin. Heidän luona minua tarvitaan. Teidän lapsiltanne ei puutu mitään."

Aarne-poika oli kärsinyt lapsuudessaan jonkin sairauden ja oli huonokuloinen. Hän eleli setämiehenä Jussin perheessä. Olivat vuosien mittaan saaneet ostetuksi maata 6-7 hehtaaria. Aarne viljeli peltöjä. Veljeksillä oli myös muutama lehmä, lampaita ja possuja. Hilma-emäntä hoiteli karjan. Näin oli silloin tapa.

Nuorin lapsista oli Väinö. Hän syntyi elokuussa 1905 ja kuoli 91-vuotiaana. Väinö suoritti yksityisesti oppikoulun Käkisalmissa, kävi kadettikoulun ja palveli puolustusvoimissa vuoteen 1958, jolloin siirtyi everstiluutnanttina siviiliin. Isänmaan hyvinvointi oli hänelle aina ensisijainen asia.

Luotsila - yhteys ulkomaailmaan

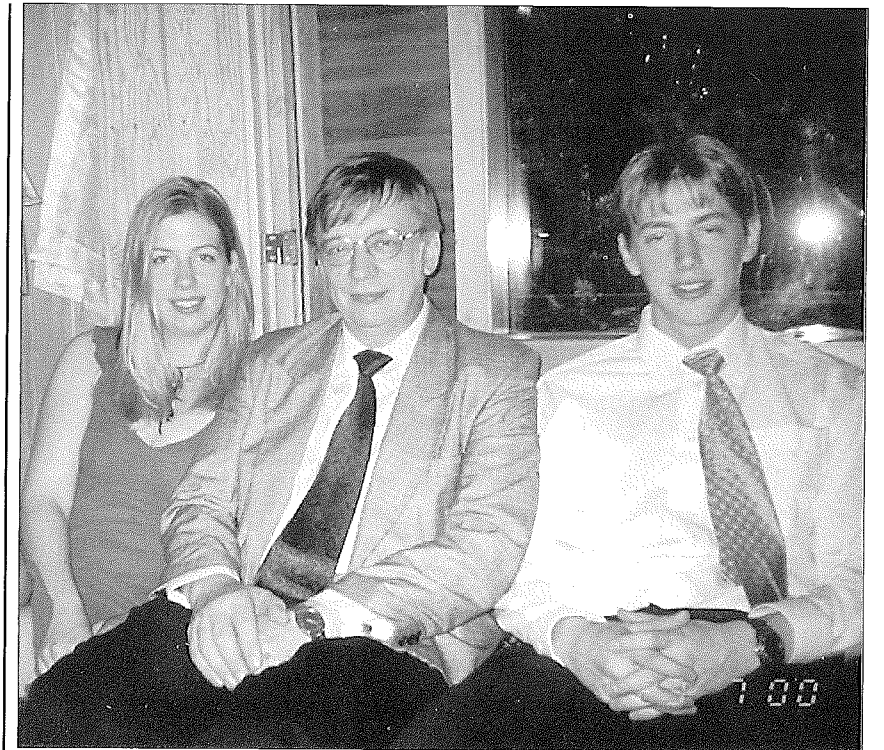
Nämä luotsin lapset toivat aina terveisä Viipurista ja muualtakin Suomesta. Se oli vaihtelua kalastajakylän elämään. He saivat käydä kouluja, mikä oli siihen aikaan erittäin harvinaista.

Enne sotia Luotsilan lapset rakensivat huvilan omalle maalleen Laatokan rannalle. Huvila oli heidän kaikkien rakkain paikka.

Tauno-veljeni kertoi, että kun ryssä aloitti Talvisodan tykkitulon, hän oli Laatokan rannassa monen muun tavoin. Aarnen hevonen pillastui ja karkasi. Aarne tuumasi, että mitä tästä hevosest, "mut ko männit siin ne valtion miinat kii". - Sotien jälkeen luotsilaiset muuttivat Hedlund-nimensä Hahdelaksi.

Rauha Koskinen

Kirjoittaja on syntynyt vuonna 1914 Saaroissa kalastajaperheen tyttärenä

Anne, Tapio ja Antti Innamaa.

Tutkintoja

Tapio Innamaa, yleislääketieteen erikoislääkäri, sai 29.7.2000 päätökseen USA:ssa, Atlantassa, BCEM eli Board Certificate in Emergency Medicine -tutkinnon, mikä vapaasti suomenmennettuna on akuuttihoidon erikoislääkäri. Tämä erikoisala on USA:ssa ja Kanadassa ollut noin 30 vuotta, mutta Euroopassa vasta muutaman vuoden ja ainoastaan Englannissa.

Tällä hetkellä Tapio Innamaa toimii King Fahad Hospitalissa Riadissa, Saudi-Arabiassa Emergency Medicine konsultanttina. Tapio Innamaa on opiskeluja aloittaessaan Helsingin yliopistossa saanut useana vuonna Savanto-Säätiöltä stipendin, mistä hän haluaa lausua parhaat kiitokset säätiölle.

Tasan kymmenen päivää aikaisemmin eli 19.7.2000 Tapion tytär Anni Innamaa sai Sheffieldin yliopistossa Englannissa päätökseen lääketieteen opinnot suorittamalla MBChB eli Bachelor of Surgery and Bachelor of Medicine -tutkinnon, mikä vastaa suomalaista lääketieteen lisensiaatin tut-

kintoa.

Anni on asettunut asumaan Englantiin ja suorittaa tällä hetkellä internshippiä eli amanuensuuria Sheffieldin sairaaloissa.

Oheisessa kuvassa ovat nämä sinnikkäät opiskelijat ja maailmankansalaiset Annin valmistumisjuhlassa heinäkuussa 2000.

Kuvassa on mukana myös Tapion poika Antti, joka opiskelee Imperial Collegessa Lontoossa elektroniikkainsinööriksi.

Tapion äiti on Hilka Innamaa, os. Hartikainen, Pekon ja Amalin tytär Sakkolan Hovinkylästä. Hilka on toiminut aktiivisesti kotiseutumatkailun ja Hovinkyläseuran hyväksi, sekä vanhus- ja vammaispalvelun vapaaehtoisuudessa Tampereella.

Sukulaiset toivottavat edelleen onnea ja menestystä näille ahkerille suvun jäsenille!

Tapsan eno Soini

Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy

huhti-toukokuun taitteessa.

Lehteen tarkoitettu aineisto pitää olla toimituksessa viimeistään 12. huhtikuuta mennessä.

SAKKOLA-SÄÄTIÖ ja HOVINKYLÄSEURA TIEDOTTAVAT:

Kevään 2001 talkooret

Hovinkylään tehdään 4.5.-7.5.2001, lähtö Narvasta Tampereen ja Kouvolan kautta perjantai-iltapäivällä klo 16. ja paluu maanantai-iltana myöhään. Hinta osallistujamäärästä riippuen noin 1 100 mk/henkilö. Matkoitus Petäjärvellä tai Raudussa.

Kesäkuun 2001 juhlat

Sakkolaan 4 ja 3 päivän matkoina, lähdöt 7.6. ja 8.6.2001 aamuaikaisella ja paluut 10.6. illalla. Tähänastisten ilmoittautumisten perusteella bussireittejä olisi seuraavasti:

R1N: 4 pv Narva -Punkalaidun-Lempäälä-Tampere-Lahti-Lappeenranta- (Petäjärvä) -Losevo

R2N: 4 pv Hämeenlinna-Vkoski-Kulju-Tampere-Kangasala-Kouvola- (Losevo) - Petäjärvä

R3N: 3 pv Punkalaidun-Urjala-Viiala- Narva- Lempäälä-Hämeenlinna-Helsinki-Losevo

R4N: 4 pv Narva-Urjala-Lempäälä-Tampere-Kangasala-Hollola/Lahti-Valkjärvi

Reitteihin saattaa tulla pieniä muutoksia. Reitin varsiltakin pääsee kyytiin etukäteen sovittaessa.

Hinnat osallistujamäärästä riippuen noin 1000 mk (3 pv) - noin 1400 mk (4 pv). Pakollisen matkavakuutuksen järjestää matkatoimisto ryhmä hinnalla 40 mk/hlö, jos henkilökohtaista ei ole. Yhden hengen huoneen lisähinta on 225 mk/hlö 4 pv ja 165 mk/hlö 3 pv. Lapset 2-11 v. 50 prosenttia samassa huoneessa kahden aikuisen kanssa.

Lisätietoja ja ilmoittautumisia: Lomalinja Oy, p. 03-3140 3311 / Sari Mäkinen. Lomalinja lähettää muutama viikon kuluessa kirjalliset ohjeet tarvittavista papereista, ennakkomaksulaput, tarkat hinnat ja bussien aikataulun.

Juhlakirja "Hovinkylä 1991-2001"

Ensimmäinen painos vain ennakotilaajille on valmistumassa lähiviikkoina. Lisätilauksia vastaanotetaan huhtikuun loppuun asti, jolloin seuraavan painos valmistuu kesäkuussa 2001. Hinta tulee olemaan 250 mk/ kpl + postikulut.

Juhlakirja on 10 vuotta sitten valmistetun 80-vuotisjuhlakirjan muotoinen ja kokoinen "jatko-osa". Tässä kirjassa on vähemmän Hovinkylän asukkaiden historiaa, mutta paljon historiaan Petäjärvän ja muidenkin Kaakkois-Kannaksen lahjoitusmaahovien mailta, hyvin kaukaisista ajoista lähtien, Sakkolan ja Raudun lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkin entisöintiin asti. Tilaukset Hovinkyläseura, Jähkyentie 66, 14700 Hauho.

Juhlavat "pronssikortit"

Kortit ovat edelleen myynnissä Hovinkyläseuran 90-vuotisjuhlakulujen peittämiseksi. Korttien pinnalla onko kopio valokuvasta, jossa on muistomerkin etuseinässä alun perin olleet pronssiset kuvareliefi ja tekstilaatta. Takapinnalla on mm. ote Aleksanteri Aavan runosta "Juhlaruno lahjoitusmailta". Sisälle voi kirjoittaa viestit saajalle.

Kortit sopivat kaikenlaisiin onnitteluihin ja tervehdyksiin, valmistuville opiskelijoille ja muille juhliville sankareille ja kaikille perinneasioita arvostaville ystäville. Hinta on 150 mk/ 10 kpl kuorineen + postituskulut 11,20 mk.

Kesän 2000 talkoomatkat

videokaseteilla "Hovinmäen talkoomatkat v. 2000" ja "Retket Kannaksen taistelupaikoille v. 2000" saa tilata Timo Eyyppöltä, p. 03- 676 5519, hinta 150 mk/ kasetti + postituskulut.

Kaikkia edellä olevia saa varata ja tilata Hovinkyläseuralta, p. 03- 675 1482 / Soini Hartikainen, 09-801 1381 / Meeri Häkkinen sekä Sakkola-Säätiöltä, p. 03- 3676 603/ Esko Kallonen.

LUOSTARI- JA PYHIINVAELLUS- MATKAT VENÄJÄN KARJALAAN

PYHIINVAELLUSRISTEILYT
Pietarista Valamoon 9.-12.7. 1695,- - 2595,-
16.-20.8. 1955,- - 3295,-

3 LUOSTARIA: Lintula, Uusi Valamo ja Vanha Valamo 8.10.6. 1655,-

VALAMO, VASOJÄRVI, SYVÄRI
- kolme venäjänkarjalaista luostaria 28.6.-1.7. 1895,-

LAATOKAN LUOSTARIT
Valamo ja Konevitsa 11.-14.6. ja 29.7.-1.8. 1995,-

**PYHITTÄJÄ ALEKSANTERI SYVÄRILÄISEN
LUOSTARIN PRAASNIEKKA 11.-13.9. 1275,-**

VASOJÄRVI, SYVÄRI, TERVENITSH
- luostarimatka Venäjän Karjalaan 24.-27.5. 1595,-

**VIENAN KARJALA JA SOLOVETSKIN
LUOSTARISAARISTO 23.-26.8. alk. 1995,-**

SOTAHISTORIAALLISET MATKAT
TALVI- JA JATKOSODAN TAISTELUPAIKAT 1695,-
12.-15.6., 9.-12.7. ja 26.-29.7.

TALVI- JA JATKOSODAN TAISTELUPAIKAT 1695,-
KANNAKSELLA 15.-18.6., 6.-9.7., 13.-16.7., 27.-30.7.

**VIIME SOTIEN TAISTELUPAIKAT, KRONSTADT JA MANNER-
HEIMIN JALANJÄLJILLÄ PIETARISSA 8.-11.6. 1695,-**

KOTISEUTUMATKOJA
SORTAVALA hot. Piipun piha 4.-7.6. 1395,-

KOTISEUTURETKI KANNAKSELLE
Pyhäjärvi, Käkisalmi, Noitermaa, Taipale, hot. Losevo 15.-18.6. 1295,-

VUOKSELA hot. Losevo 30.6.-2.7. 1095,-

KAUNIS KESÄINEN KARJALA
Sortavala, Valamo, Käkisalmi, Äyräpää, Pyhäjärvi, Viipuri 5.-8.7. 1295,-

VIIPURI
Bussimatkat Viipuriin 2 pv, hot. Druzba
ma-ti 595,- - 725,- la-su 695,- - 795,-

Risteillen Viipuriin
Tampereelta 23 h alk. 21.5. 335,- - 995,-

Lomalinja

P. (03) 3140 3300
Aleksanterinkatu 29
Tampere

Sakkola -museo -hankkeen postiosoite on:

**SAKKOLA-MUSEO/
SAKKOLA-SÄÄTIÖ**

PL 15

37500 Lempäälä

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä Lempäälässä
Anneli Kuisma ja Aaro Viskari
Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 70 markkaa ja
Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110 markkaa.
Postilähetyksistä peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

SAKKOLAN PITÄJÄ- JUHLAN VIDEO

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjäjuhlavideo kesän 1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista juhlallisuuksista Karjalan kotikunnuilta hintaan 150 markkaa.

TILAUKSET:

Ilpo Kuparinen puh. 03- 3738 195, 254 0640 tai 0400 307 550
Videota voi myös noutaa Crane Video Oy:n toimipisteestä
Tampereen Näsilinnankatu 28
tai Vesilahdesta Kuparisen kotoa Rautialantie 525.
Tilauksia otetaan vastaan myös Suvanto-Säätiössä.

PITO-KALAASI KY

Pitopalvelu Aila ja Kati Heikkilä, Tampere

Puh. 03-343 3902, 03-266 2002, 0400 548 526

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

**TILAA SINÄKIN
OMA
SUVANNON SEUTU**

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

**Seuraava lehti
huhti-toukokuun
taitteessa.**

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti

Ilmestyy vuonna 2001 8 kertaa

Tilaushinta

100 mk/vuosikerta

Ilmoitushinnat

1 mk palstamillimetri (+alv 22%)

Toimituksen konttori ja osoite

Rautasema, 37550 Lempäälä

Puhelin (03) 374 8448

iltaisin ja viikonvaihteessa

Pankki

TSOP, 37500 Lempäälä

Tilinumero 522803-211955

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta

Esko Kallonen

Eero Koppanen

Ritva Koski

Juha Kuisma

Hannu Paukku